

Att få vara sig själv och del av ett sammanhang

Riksförbundet FUB:s skolenkät till föräldrar om hur skolan fungerar för elever med intellektuell funktionsnedsättning (IF)

Förord

Ungefär 1 500 elever avslutar sin utbildning i anpassad gymnasieskola varje år. En tredjedel av dem, alltså ungefär 500 elever riskerar att hamna utanför i samhället. De har svårt att få ett arbete och svårt att få mer utbildning. Det säger både forskare och den information som Skolverket har.

Den anpassade skolan för elever med intellektuell funktionsnedsättning, IF ska hjälpa eleverna för livet efter skolan. Men många elever slutar skolan utan att kunna vara med i samhället som andra.

Den anpassade skolan får inte samma uppmärksamhet som den vanliga grundskolan och gymnasieskolan. Kommuner väljer att isolera den anpassade skolan i lokaler som ligger långt från elever i den vanliga skolan. Det visar flera olika rapporter från myndigheter och statliga utredningar. Elever med IF glöms bort.

Varför följer inte kommunerna besluten som finns om att skapa en skola för alla?

Skola och utbildning har länge varit en viktig fråga för oss på Riksförbundet FUB. Nu har vi för första gången gjort en enkät där vi frågat föräldrar i hela Sverige hur skolan fungerar för deras barn. Vår rapport visar att lärarens kunskap är viktig. De behöver ha kunskap om hur att lära ut och kunskap om vad eleven kan och behöver. Kunskaperna är viktiga för att eleven ska kunna lära sig och utvecklas. Men många lärare har inte de kunskaperna i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

Sverige får ofta kritik för att vi inte följer det som står i barnkonventionen och det som står i funktionsrättskonventionen. FN:s kommitté för barnens rätt har granskat Sverige. Deras granskning visar att vi inte följer många av kraven som står i barnkonventionen. Det visar vår skolenkät också.

Vi måste göra mycket mer för att alla barn ska få rätt att utvecklas och kunna vara med i en skola för alla. Politiker och myndigheter säger att inga ungdomar ska hamna utanför samhället. För att alla ska kunna vara med i samhället måste det finnas både vilja och idéer att göra utbildningen för elever med IF bättre.

Christina Heilborn
Förbundssekreterare

Innehållsförteckning

Sida

Förord	2
Så här gjorde vi undersökningen	5
Sammanfattning	7
1. Skolans uppdrag	11
2. Finns det skillnader mellan flickor och pojkar?	16
3. Vad är viktigt för att elever ska kunna fortsätta att lära sig och utvecklas?	18
4. En inkluderande skola är en skola för alla	25
5. Till politiker och myndigheter	27
6. Det här tycker FUB att skolan ska göra	31

Utgiven av Riksförbundet FUB

www.fub.se

Text: Robert Öberg och Sofia Gestblom

Bearbetning till lättläst: Boarve konsult

Dataunderlag: Data2value

Analys: FUB:s arbetsgrupp för skola och utbildning

Layout: Ponus Kommunikation

Så här gjorde vi undersökningen

Vi ville undersöka hur skolan fungerar för elever intellektuell funktionsnedsättning, IF. Riksförbundet FUB har gjort enkäten tillsammans med Svenska Downföreningen och företaget Data2value. Vi kallar enkäten FUB:s skolenkät 2022.

Vilka har varit med i undersökningen?

Vi har skickat enkäten till föräldrar till barn med IF som går i anpassad grundskola, grundskola, specialskola, anpassad gymnasieskola eller gymnasieskola.

408 personer svarade på frågorna i FUB:s skolenkät 2022. Enkäten hade 27 frågor.

De första frågorna var om barnets ålder, kön, vilken slags skola barnet går i, årskurs och hemkommun.

Vi fick svar från föräldrar i hela Sverige
De som har svarat bor i alla delar av Sverige.
Vi har fått svar från personer i 132 kommuner.
Det är mer än hälften av alla Sveriges kommuner
Kommunerna ligger i alla landets 20 regioner.

Vad har de som svarat för bakgrund?

4 av 5 av föräldrarna som svarat på våra frågor har mer utbildning än gymnasiet.

De har utbildning från till exempel universitet.

Föräldrarna är medlemmar i någon av föreningarna Riksförbundet FUB, Svenska Downföreningen, Autism Sverige eller Riksförbundet DHB.

Fler än hälften av de som har svarat på vår enkät är medlemmar i Riksförbundet FUB.

Namnen på de olika formerna av skola

Särskolan bytte namn den 1 juli 2023.

Vi använder de nya namnen i vår rapport:

- Anpassad grundskola
med inriktning ämnen och ämnesområden.
Den hette tidigare grundsärskola och träningskola.
- Anpassad gymnasieskola
Den hette tidigare gymnasiesärskola.

I rapporten använder vi ordet elevintegrerad.

Det betyder att barnet går i en klass i grundskolan men hans undervisning följer läroplanen för anpassad grundskola.

Sammanfattning

Enkäten har frågor om fyra olika områden som vi tycker visar om skolan lyckas med det den ska.

De fyra områdena är:

1. Lärande: att eleven lär sig nya saker utifrån hens förutsättningar
2. Självständighet: att eleven får stöd i att bli mer självständig
3. Trivsel: att eleven trivs i skolan
4. Trygghet: att föräldrar är trygga med hur eleven har det i skolan.

Enkäten har också frågor om hur skolan arbetar och frågor om vad föräldrarna tycker om det stöd och de möjligheter deras barn får i skolan.

Vi kan sammanfatta enkätens resultat så här:

- Nästan alla elever trivs och är trygga i skolan.
- Skolan ger inte alla elever möjlighet att utvecklas så mycket de kan.
- Många elever får undervisning av personal som inte har pedagogisk utbildning.
- Samarbete, tro på eleven och kunskap om eleven är viktiga för att skolan ska fungera bra.
- Undervisningen har ingen bra struktur och har inga mål.
- Skolan ger inte alla elever det stöd de behöver för att utveckla sitt språk och att kommunicera.
- Föräldrar vet inte hur skolan arbetar.
- Skolan är inte inkluderande. Elever med IF möter nästan aldrig elever utan IF.
- Skolan använder inte den kunskap som habiliteringen har.
- Det är stora svårigheter för elever med IF som går i grundskolan.

Nästan alla elever trivs och är trygga i skolan

De flesta föräldrar svarar att deras barn trivs i skolan.

Föräldrarna är trygga med hur deras barn har det i skolan.

Flickor trivs bättre än pojkar i grundskolan
men på gymnasiet trivs pojkar bättre än flickor.

Skolan ger inte alla elever möjlighet att utvecklas så mycket de kan

1 av 4 föräldrar säger att skolans undervisning inte ger deras barn tillräckliga möjligheter att få nya kunskaper och att utvecklas.

Många föräldrarna tycker att deras barn inte får ett bra stöd i skolan för att bli mer självständiga.

Många elever får inte lära sig nya saker utifrån de kunskaper de redan har.

De flesta elever i den anpassade grundskolan får inte läsa så många olika ämnen.

Risken är därför stor att eleverna inte får utveckla sina kunskaper och sina möjligheter att lära sig nya saker.

Många elever får undervisning av personal som inte har pedagogisk utbildning

Bara 1 av 4 elever i anpassad grundskola och 1 av 3 av eleverna i anpassad gymnasieskola får alltid undervisning av lärare med pedagogisk utbildning.

Att ha pedagogisk utbildning betyder att läraren har utbildning i att undervisa på ett bra sätt.

Svaren från föräldrarna i vår enkät visar tydligt att elever som får undervisning av utbildade lärare får mer kunskap, utvecklas mer och blir mer självständiga.

Samarbete, tro på eleven och kunskap om eleven är viktiga för att skolan ska fungera bra

För att skolan ska fungera bra för eleven och för att hen ska kunna utvecklas så mycket som möjligt måste skolan och hemmet samarbeta.

Lärarna måste också tro på att eleven kan utvecklas och ha god kunskap om elevens behov och vad hen kan och inte kan.

Undervisningen har ingen bra struktur och har inga mål

Många föräldrar tycker att undervisningen inte fungerar på ett bra sätt.

Den är har ingen bra struktur och det finns inga tydliga mål för deras barn.

Skolan ger inte alla elever det stöd de behöver för att utveckla sitt språk och att kommunicera

Vår enkät visar att många elever får inte det stöd de behöver för att utveckla sitt språk och att kommunicera.

De får inte heller det stöd de behöver för att kunna läsa och skriva bättre.

Föräldrar vet inte hur skolan arbetar

Många föräldrar tycker att det är otydligt hur skolan arbetar för att eleven ska kunna utveckla både sin kunskap och hur att fungera bra med andra.

Bara hälften av alla föräldrar säger att de har bra möten med skolan.

Skolan är inte inkluderande

Vår undersökningen visar att ungefär 1 av 3 elever i den anpassade skolan har aldrig aktiviteter eller undervisning tillsammans med elever från grundskolan eller gymnasieskolan. Föräldrar tycker det är mycket viktigt att deras barn får möta barn och ungdomar som inte har intellektuella funktionsnedsättningar.

Skolan använder inte den kunskap som habiliteringen har

Nästan hälften av föräldrarna säger att det inte finns något samarbete mellan skola, habilitering och föräldrar.

Det är stora svårigheter för elever med IF som går i grundskolan

Föräldrar som har barn i grundskolan eller barn som är elevintegrerade berättar om fler svårigheter än föräldrar till barn i den anpassade skolan.

Att vara elevintegrerad betyder att barnet går i en klass i grundskolan men hans undervisning följer läroplanen för anpassad grundskola.

1. Skolans uppdrag

Skolans uppdrag

Lärande

Forskning, olika rapporter och undersökningar har visat att undervisningen för elever med IF fokuserar inte tillräckligt mycket på att öka elevernas kunskap.

I enkäten svarar 1 av 3 föräldrar att barnet får nya kunskaper och lär sig nya saker i undervisningen i skolan.
1 av 3 föräldrar säger att det fungerar ganska bra.

Men 1 av 4 föräldrar säger att skolans undervisning inte ger deras barn nya kunskaper och att barnen inte utvecklar sin förmåga att lära sig nya saker.

Föräldrar till pojkar är mer positiva än föräldrar till flickor.
Så är det både för anpassad grundskola som för anpassad gymnasieskola.

En flexibel undervisning

Många elever får inte lära sig nya saker utifrån de kunskaper de redan har.
Därför är det svårt för dem att utvecklas så långt som möjligt.

De flesta elever i den anpassade grundskolan får inte läsa så många olika ämnen.
Bara några får elever läsa ämnen både i anpassad grundskola och grundskola.
Risken är därför stor att eleverna inte får utveckla sina kunskaper och sina möjligheter att lära sig nya saker.

Skolverket har ingen information om hur många elever som läser en blandning av olika ämnen och ämnesområden. Men vår enkät visar att det bara är 1 av 10 elever som får chansen att göra detta.

Det är för få med tanke på att eleverna med IF är väldigt olika. De har olika kunskap och intresse precis som andra elever. Många föräldrar som FUB möter säger att deras barn får läsa bara vissa ämnen trots att de kan och vill läsa flera andra.

Självständighet – att bli en självständig person

Det är viktigt för eleverna att utvecklas som självständiga personer. Då kan de påverka och bestämma över sina egna liv både som barn, unga och som vuxna.

Många föräldrar i vår undersökning säger att barnet inte får ett bra stöd i skolan så att hen kan utveckla sin självständighet. 1 av 10 föräldrar säger att barnet får ganska dåliga eller mycket dåliga möjligheter. Ungefär 1 av 5 föräldrar säger att de inte vet om stödet deras barn får är bra eller dåligt.

De elever som får dåligt stöd
att utveckla sin självständighet
får oftare undervisning
av personal som inte har pedagogisk utbildning.

2 av 3 föräldrar säger att deras barn
får ganska bra stöd eller mycket bra stöd
att utveckla sin självständighet.
Föräldrar till pojkar är mer positiva
än föräldrar till flickor.

Det är inte någon skillnad i svaren
om barnet går i anpassad grundskola
eller anpassad gymnasieskola.

Trygghet

Vår undersökning visar
att de flesta föräldrar är trygga med
hur barnet har det i skolan.

Nästan hälften av alla föräldrar säger
att de alltid är trygga med barnets skola.
Men 1 av 6 föräldrar säger att de bara lite,
sällan eller aldrig är trygga med barnets skola.

Föräldrar till elever på gymnasiet är mer trygga
än föräldrar till elever i grundskolan.
Det är inte så konstigt.
Många elever blir mer självständiga när de blir äldre.

Föräldrar som alltid känner sig trygga
har ofta mycket kontakt med skolan.
De eleverna får oftare undervisning
av personal med pedagogisk utbildning.

Trivsel

Undersökningen visar att de flesta föräldrar säger att deras barn trivs i skolan.

Det är bara 1 av 20 föräldrar som har sagt att deras barn trivs ganska dåligt eller mycket dåligt i skolan.

9 av 10 föräldrar säger att deras barn alltid trivs eller nästan alltid trivs i skolan.

De elever som trivs bäst går i anpassad gymnasieskola.

Undersökningen visar också att flickor trivs bättre än pojkar i anpassad grundskola.

Men pojkar trivs bättre än flickor i anpassad gymnasieskola.

2. Finns det skillnader mellan flickor och pojkar?

Finns det skillnader mellan flickor och pojkar?

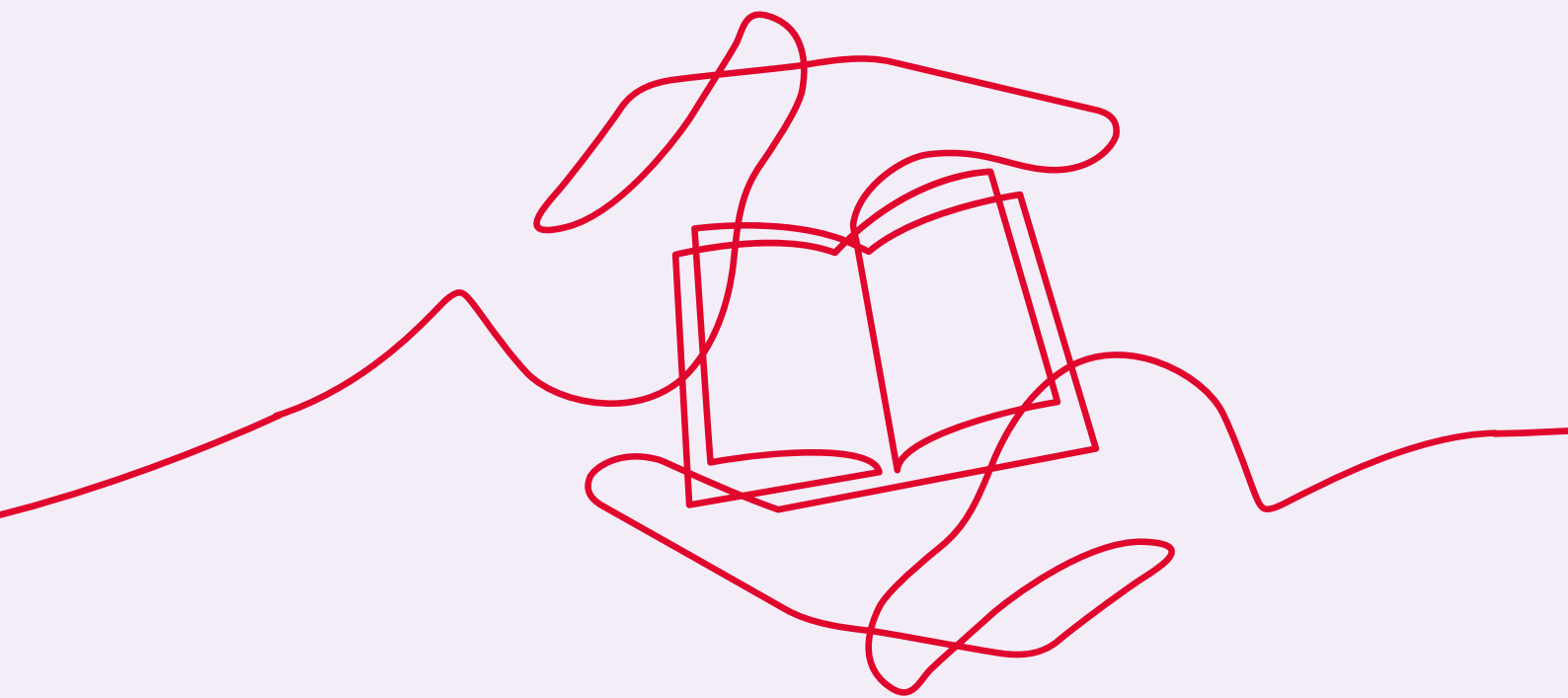
Färre föräldrar till flickor än till pojkar i anpassad grundskola säger att deras barn har mycket bra möjligheter att lära sig mer och få nya kunskaper.

Det är tvärtom för anpassad gymnasieskola. Där svarar fler föräldrar till pojkar än till flickor att deras barn har mycket bra möjligheter att lära sig mer och få nya kunskaper.

Fler föräldrar till pojkar än till flickor tycker att deras barn får ett mycket bra stöd för att bli mer självständiga.

Flickor trivs bättre än pojkar i anpassad grundskola och pojkar trivs lite bättre än flickor i anpassad gymnasieskola. Både flickor och pojkar trivs bättre i anpassad gymnasieskola än i anpassad grundskola.

3. Vad är viktigt för att elever ska kunna fortsätta att lära sig och utvecklas?

Vad är viktigt för att elever ska kunna fortsätta att lära sig och utvecklas?

Undersökningen har visat att föräldrar tycker att det finns fyra saker som påverkar mycket om deras barn kan fortsätta att lära sig och utvecklas:

- Tro på vad eleven kan och kunskap om eleven
- Struktur och innehåll i undervisningen
- Utbildad personal
- Samarbete

Tro på vad eleven kan och kunskap om eleven

Forskning visar att det läraren tror om vad eleven kan och inte kan påverkar elevens möjlighet att utvecklas. Om en lärare tror att alla elever kan lära sig då blir lärandet bättre och eleverna lär sig mer.

I läroplanerna för de anpassade skolorna står att läraren ska hjälpa eleven att tro på det hen kan och att hen kan lära sig nya saker. Läraren ska tänka på elevens behov och förutsättningar.

Nästan alla föräldrar tycker att det är viktigt att lärarna tror på elevens förmågor, alltså det eleven kan.

Det är också viktigt att ha kunskap om elevens unika behov och förutsättningar.

Det är då som eleven kan utvecklas och lära sig nya saker.

Att tro på att eleven kan utvecklas är också viktigt för att hen ska bli mer självständig, vara trygg och för att hen ska trivas i skolan.

Undervisning med struktur och tydliga mål

Vår undersökning visar att föräldrar tycker det är mycket viktigt att undervisningen är strukturerad och har tydliga mål.

Många föräldrar svarar i enkäten att undervisningen för barnet är inte strukturerad och det finns inga tydliga mål.

Ungefär 1 av 3 föräldrar säger att undervisningen aldrig, nästan aldrig eller bara ibland är strukturerad och har tydliga mål.

Stöd att utveckla språket och kommunikationen och stöd för att läsa och skriva

För att öka sin kunskap och för att kunna utvecklas är språk och kommunikation mycket viktiga.

De är också viktiga för att fungera bra med andra, för att kunna läsa och skriva så bra som möjligt och för att kunna berätta för andra om känslor, önskemål och drömmar.

Att kommunicera är en mänsklig rättighet.

Alla har rätt att få dela information med en annan person.

Vi kommunicerar på olika sätt.
En elev använder talat språk,
en annan elev använder tecken som stöd, bilder
eller skriven text.
En tredje elev använder bara sin kropp och sitt ansikte.

Vår undersökning visar att
skolan ger inte alla elever det stöd de behöver
för att utveckla sitt språk och sin kommunikation.

1 av 5 föräldrar säger att deras barn får
ganska dåligt eller mycket dåligt stöd
för kunna läsa och skriva bättre.

Många föräldrar har också skrivit i enkäten
att skolorna behöver kunna mer om språkstörning.
Vi på FUB vet att bra kunskap om språkstörning
är viktigt för att elever med IF ska få det stöd de behöver
för att utveckla sitt språk.

Personalen behöver ha rätt utbildning

För att en lärare ska få undervisa
och sätta betyg i anpassad grundskola och gymnasieskola
ska läraren ha lärarutbildning
och en speciallärarutbildning
med kunskap om intellektuell funktionsnedsättning.

Vi frågade föräldrar i enkäten
om deras barn får undervisning av personal
som har rätt utbildning.
Föräldrar till elever med IF säger att deras barn
inte får all undervisning av personal med utbildning.
Föräldrarna önskar att mer personal var utbildade.

I vår undersökning ser vi att bara 1 av 4 elever i anpassad grundskola och 1 av 3 elever i anpassad gymnasieskola får all sin undervisning av lärare med rätt utbildning. Det betyder att personal som inte har rätt utbildning ansvarar för stor del av undervisningen.

Elever som alltid får undervisning av personal med rätt utbildning har bättre möjligheter att lära sig mer och utvecklas. Föräldrar till elever som alltid får undervisning av utbildad personal är mycket mer nöjda med barnens skola än andra föräldrar.

Föräldrarna säger till exempel:

- Undervisningen får mitt barn att lära sig och får mitt barn att kunna göra nya saker.
- Undervisningen är alltid mycket strukturerad och har tydliga mål.
- Det är alltid tydligt vad skolan arbetar med för att mitt barn ska utveckla sin kunskap.
- Personalen tror på att mitt barn kan lära sig nya saker.
- Mitt barn får mycket bra stöd i sin utveckling av språket och kommunikationen.
- Mitt barn får ett mycket bra stöd för att utveckla sin läsning och för att skriva.

Elevassistenternas roll

Forskning har visat att elevassistenter har många olika roller och uppdrag i skolan.

De arbetar både med omsorg och med att undervisa elever.

Elevassistenterna kan vara viktiga för att eleverna ska nå målen med undervisningen. Men elevassistenterna behöver utbildning och handledning.

Samarbete är viktigt för barnets utveckling

Vår undersökning visar hur viktigt det är att skolan och föräldrar har bra kontakt med varandra.

Det är viktigt för att eleven ska lära sig nya saker, bli mer självständig och för att trivas i skolan.

Men det är också viktigt för att föräldrarna ska vara trygga när deras barn är i skolan.

Kontakten mellan skola och föräldrar kan vara om praktiska saker.

Det kan också vara ett sätt för föräldrarna att påverka och få veta mer om barnets undervisning.

Föräldrar är mycket viktiga i undervisning av elever med särskilda behov.

De har kunskap om sitt barn som är viktiga för skolans personal att få ta del av.

Kontakten och samarbetet mellan skola, elev och föräldrar kan på många sätt bli bättre.

Det är bara 1 av 3 föräldrar till elever i grundskolan och hälften av föräldrarna till elever på gymnasiet som säger att kontakten fungerar mycket bra.

Är det tydligt för föräldrar hur skolan arbetar?

En viktig del i kontakten mellan skola och föräldrar är om undervisningens innehåll och metoderna för att undervisa.

Många föräldrar i vår undersökning tycker att det är otydligt hur skolan arbetar för att barnet ska få mer kunskap och för att barnet ska fungera bra med andra.

Samarbete mellan föräldrar, skola och barnhabiliteringen och ungdomshabiliteringen

Habiliteringen har mycket kunskap och resurser som skolan oftast inte har.

Det kan till exempel vara logopedier och arbetsterapeuter. Därför är habiliteringen en viktig resurs för skolan.

Elever med IF och deras föräldrar har ofta behov av den kunskap habiliteringen har för att eleven ska kunna utvecklas så mycket som möjligt.

Undersökningen visar att samarbetet mellan skola, föräldrar och habilitering fungerar inte bra. Nästan hälften av föräldrarna i vår undersökning säger att det inte finns något samarbete alls.

4. En inkluderande skola är en skola för alla

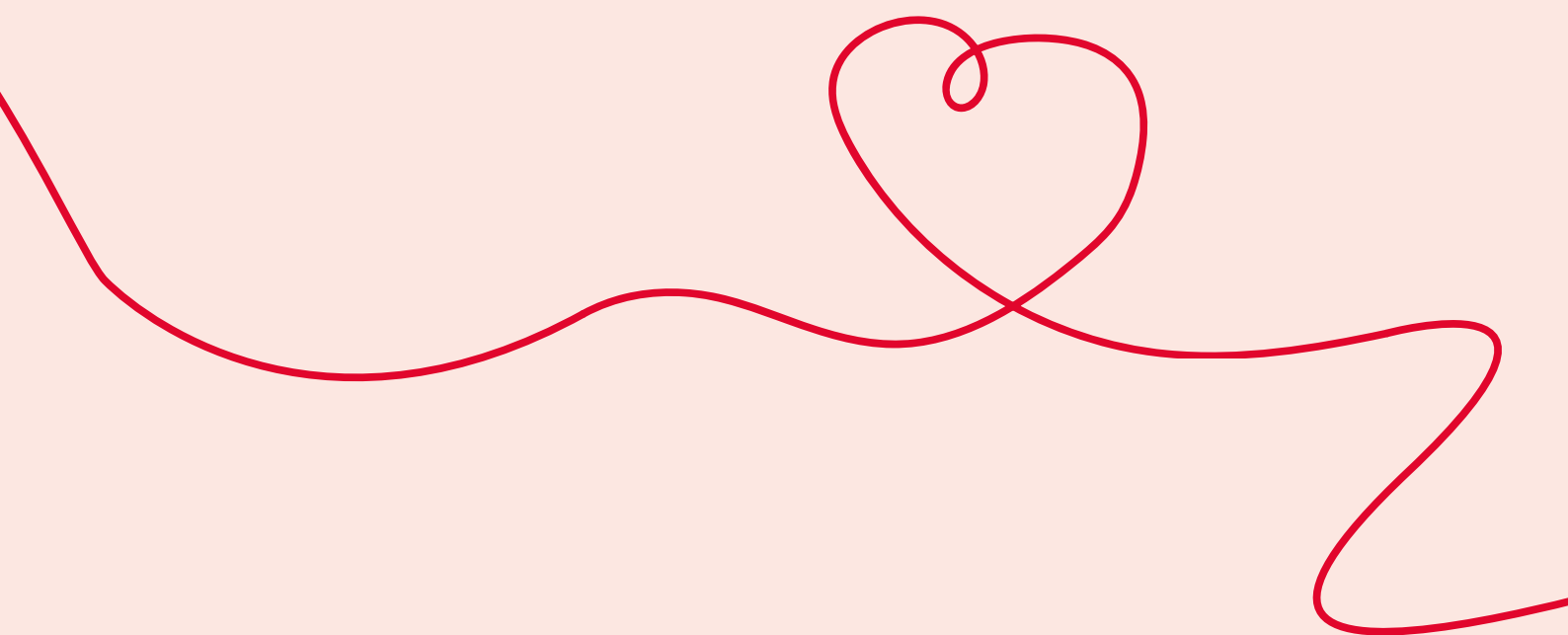
En inkluderande skola är en skola för alla

En inkluderande skola är en skola där elever med och elever utan intellektuell funktionsnedsättning går i samma skola.

Rätten som alla elever med IF har att vara med i samhället som andra blir starkare när skolan är inkluderande. Hen är med som andra i undervisningen och på fritiden.

De allra flesta elever med IF går i den anpassade grundskolan eller gymnasieskolan. Därför träffar de sällan eller aldrig elever som inte har IF i skolan. Ungefär 1 av 3 föräldrar till barn i den anpassade skolan säger att deras barn aldrig träffar elever som inte IF.

5. Till politiker och myndigheter

Till politiker och myndigheter, det här tycker Riksförbundet FUB:

Undervisningen för elever med IF måste bli bättre

När många elever med IF slutar skolan har de inte de kunskaper de behöver för framtiden. De har under lång tid inte fått en lika bra utbildning som andra elever. Den anpassade skolan har inte fått samma stöd från regering och skolmyndigheter.

Det är också tydligt i vår undersökning att lärarnas utbildning påverkar om eleven kan utveckla sina kunskaper.

Utbildning och kunskap

Det har länge saknats behöriga lärare, alltså lärare som har rätt utbildning för den anpassade grundskolan och den anpassade gymnasieskolan. Detta påverkar elevernas möjlighet att nå målen med sin utbildning.

- **Regeringen måste därför utreda och se till att den anpassade grundskolan och den anpassade gymnasieskolan får behöriga lärare.**

Många elever får idag undervisning av stödpersonal. Stödpersonalen har inte den kunskap som behövs. De har till exempel inte kunskap om vad de ska göra som elevassistent, om skolans uppdrag och om anpassad skola, om intellektuell funktionsnedsättning och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. De saknar också kunskap om hur AKK fungerar, alltså alternativ- och kompletterande kommunikation.

- **Det måste därför bli ett krav om en grundutbildning för elevassistenter som innehåller dessa delar.**

Uppföljning och statistik

Anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola är en egen form av skola. Men ingen gör undersökningar av kvaliteten i dessa skolor på det sätt som kvaliteten kontrolleras i andra skolor.

Det betyder att den myndighet eller huvudman som ansvarar för den anpassade skolan vet inte hur undervisningen fungerar för eleverna där. De vet inte om eleverna når kraven på kunskap.

- **Skolverket måste därför ansvara för att ta fram statistik för att följa hur undervisningen i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola fungerar. De måste också undersöka ofta om varje elev får undervisning på det sätt hen behöver.**

Timplaner och organisation

Planen för hur många timmar ett ämne och ett ämnesområde ska ha i skolan är olika idag. Därför är det svårt för elever att få undervisning i både ämnen och ämnesområden.

Att få undervisning i båda skulle vara bra för många elever och deras utveckling.

- **Timplanerna i anpassad grundskola behöver därför ändras så att det blir lättare för skolor att ge en utbildning som passar bättre för eleven och hans behov.**

Timplanerna i anpassad grundskola och i grundskola behöver också ändras så att elever kan läsa ämnen från båda läroplanerna.

Elever i den anpassade grundskolan har under många år kunnat få sin utbildning i en grundskoleklass.

Eleven har då varit det som kallas elevintegrerad.

Många elever och föräldrar har önskat detta.

Men det är väldigt få elever som får denna möjlighet.

- **Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten behöver därför ge mer stöd till lärare och rektorer så att fler elever kan gå i grundskolan som elevintegrerade. Det behövs också en garanti för att skolan får mer stöd.**

För att en elev ska kunna lära sig nya saker,

öka sin kunskap och utvecklas

måste kommunikationen fungera.

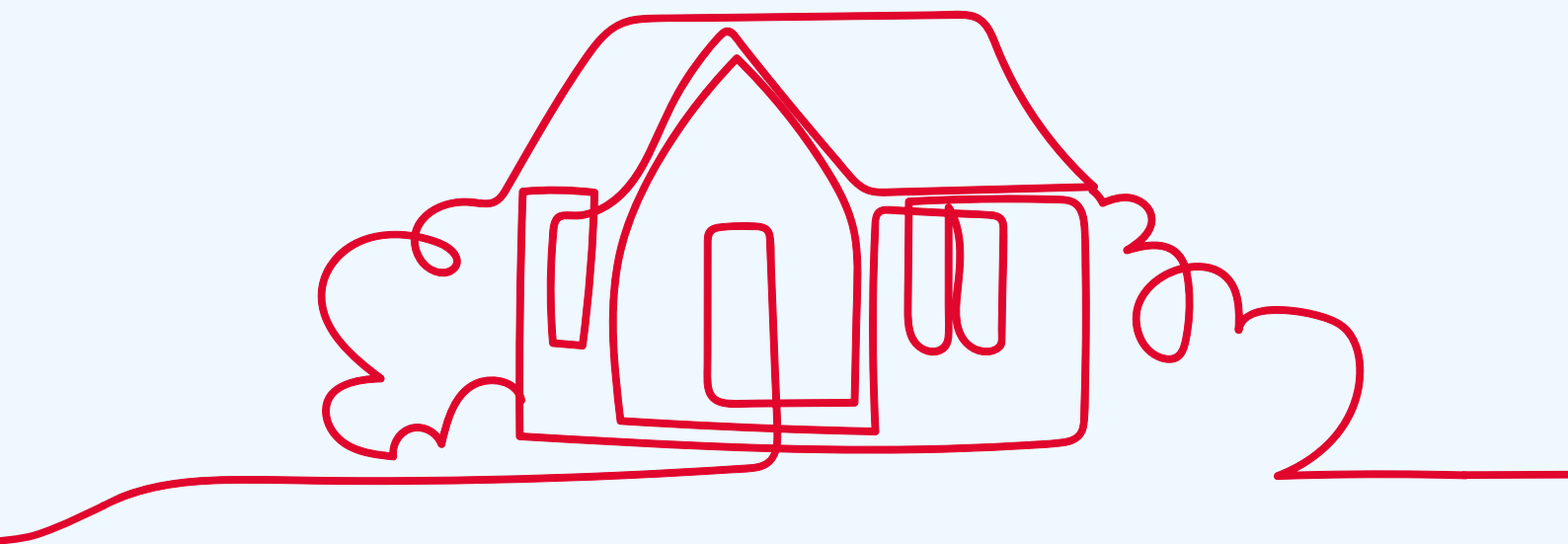
Men det stöd som skolorna ger i kommunikation

är mycket olika på olika skolor.

Det är inte jämlikt.

- **Därför måste regeringen besluta om en "Garanti för tidiga stödinsatser" i anpassad grundskola. Det stödet ska vara för elever som läser ämnesområden. Alla elever ska få stöd i utvecklingen av sitt språk och sitt sätt att kommunicera.**

6. Det här tycker FUB att skolan ska göra

Det här tycker FUB att skolan ska göra

- **Skolan behöver tänka mer på barns rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning.**

Det är till exempel rättigheter om utbildning, tillgänglighet och att vara delaktig.

Rätten till utbildning betyder att alla elever har rätt att få det stöd de behöver för att utvecklas så långt som möjligt.

Rätten till tillgänglighet betyder att alla elever har rätt till en tillgänglig skola.

Tillgänglighet är både fysisk och kognitiv.

Fysisk tillgänglighet är till exempel att alla ska kunna vara i alla skolans lokaler.

Kognitiv tillgänglighet är till exempel att undervisningen ska vara på ett sätt som fungerar bra för eleven.

Rätten till delaktighet är att alla elever har rätt att vara med och påverka sin skola och att få säga vad de tycker och vad de vill.

- **Skolorna behöver goda kunskaper om elever med IF, deras behov och deras förutsättningar för att utbildningen för eleverna ska bli bra.**

Alla lärare, elevassistenter och andra som arbetar med undervisning i skolan måste ha den kunskapen.

- **Skolan behöver ta ansvar för och arbeta aktivt för att elever från anpassad skola möter elever som inte går i anpassad skola.**

Att vara tillsammans i skolans olika aktiviteter, som till exempel friluftsdagar och temadagar måste vara en del av skolans uppdrag.

- **Skolorna behöver organisera undervisningen på ett nytt sätt.**

Fler elever ska kunna läsa både ämnen och ämnesområden i anpassad grundskola och i grundskolans läroplan.

- **Skolorna behöver arbeta mer aktivt för att elever med IF ska kunna gå i grundskolan och i gymnasiet.**

Elever som väljer att läsa integrerat ska få det stöd de behöver.

Rektorer måste ordna så att lärarna får mer kunskap för att kunna undervisa från olika kursplaner samtidigt.

- **Det behövs en garanti för pedagogisk stöd.**

Det betyder att elever med IF som läser enligt grundskolans läroplan måste få det stöd hen behöver.

- **Det behövs en garanti för stöd i utvecklingen av språk och kommunikation.**

Skolan måste ansvara för att alla elever får stöd i att utveckla sitt språk. De elever som behöver stöd i sin kommunikation ska få det stödet i skolan.

Elever som använder AKK, alltså alternativ och kompletterande kommunikation ska få utveckla sin kommunikation på samma sätt som andra elever.

Skolan måste öka sin kunskap om elever med IF som har språkstörning.

- **Skolan måste ta ett större ansvar för att kontakten och samarbetet mellan alla föräldrar och skolan fungerar bra.**

Resultatet av vår undersökning visar att kontakten och samarbetet mellan föräldrar och skola är mycket viktiga för att eleven ska kunna utvecklas och ha en bra tid i skolan.

- **Skolan behöver samarbeta med habiliteringen. Habiliteringen har kunskap och resurser som skolan inte alltid har.**

Det kan till exempel vara logoped, fysioterapeut eller arbetsterapeut.

Många elever med IF behöver samarbetet med habiliteringen för att skolan ska fungera bra för dem.